

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Jalkapallon osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Palloliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastaavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuoli-jakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määritelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen.

Taustatietojen kuvaus

Jalkapallon osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **358**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan 32 979 urheilijalle, joten **vastausprosentiksi muodostui 1**. Vastausprosentti jäi erittäin matalaksi. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tutkimuksessa yksi matalimmista. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten miehiltä (212). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli alueellisen/piirikunnallisen tason (204) tai kansallisen tason urheilijoita (123). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16-18-vuotiaita. **Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.**

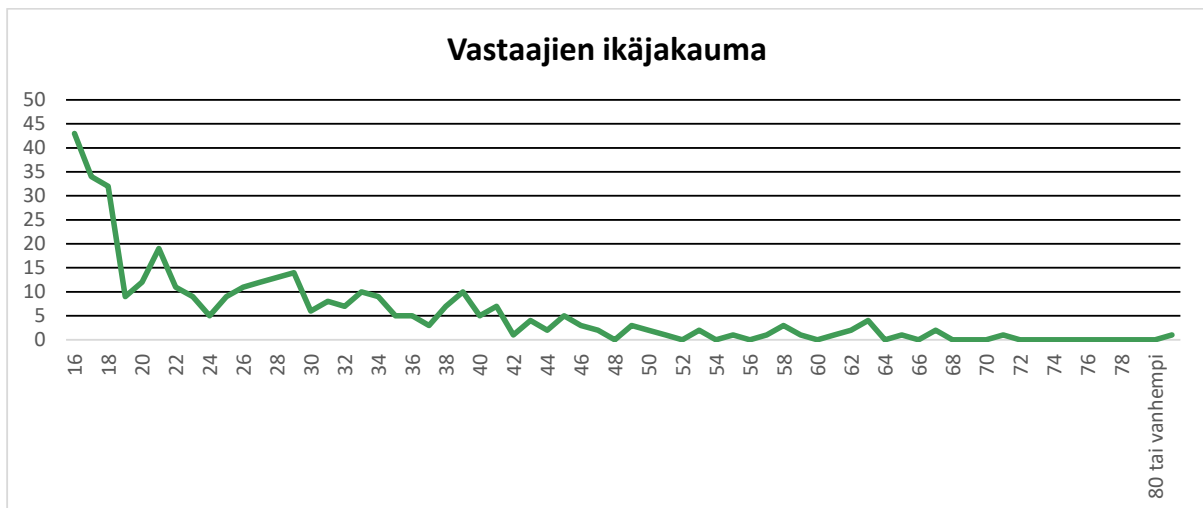
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
32 979	358	1

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

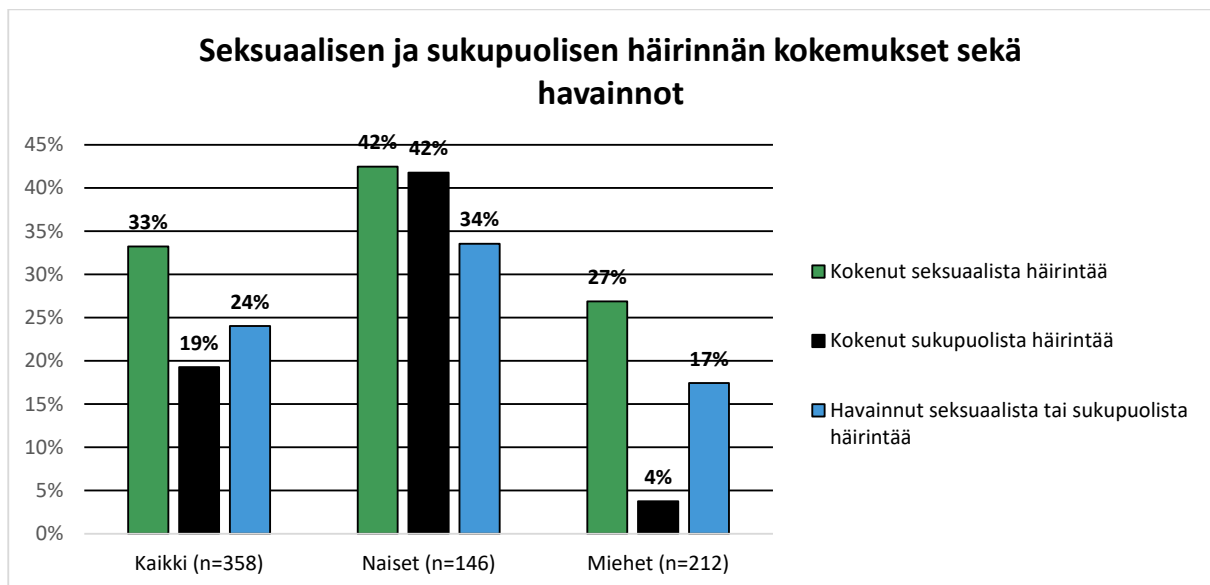
Nainen	146
Mies	212

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	204
Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	123
Nuorten maajoukkue taso	17
Aikuisten maajoukkue taso	9
En halua tai en osaa vastata	4
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	1
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	0
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Jalkapallon vastaajista 33 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 42 prosenttia ja miehistä 27 prosenttia. **Lukemat ovat koko tutkimuksen aineistoon verrattuna korkeita.** Koko tutkimuksen aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljäsnes vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmannes (32 prosenttia). Myös miesvastaajien kokeman seksuaalisen häirinnän osuus oli jalkapallossa suurempi (27 prosenttia) verrattuna kokonaisaineistoon (19 prosenttia).

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten jalkapallossa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (104 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (39 vastausta). Vakavampien muotojen osalta kolme henkilöä ilmoitti, että heitä oli painostettu tai pyydetty seksuaaliseen kanssakäymiseen ja kahdeksan kertoi kokeneensa fyysistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolista häirintää oli kokenut naisista 42 prosenttia. **Lukema on hyvin korkea verrattuna myös koko tutkimuksen aineistoon,** jossa sukupuolista häirintää oli kokenut 23 prosenttia naisista. Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (57 vastausta), syrjintää tai sukupuolen perusteella heikompaan asemaan asettamista (35 vastausta) sekä sukupuolen tai sen ilmaisun halventamista (15 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syllistyneet eniten toiset urheilijat (33 prosenttia kaikista syllistyneistä), oma tai toisen urheilijan valmentaja (22 prosenttia) sekä yleisö, fanit tai someseuraajat (20 prosenttia). Sukupuoliseen häirintään syllistyneet olivat useimmin toisia urheilijoita (23 prosenttia), valmentajia (21 prosenttia) tai seuran, lajiliiton tai urheiluorganisaation edustajia (17 prosenttia). Seksuaaliseen ja sukupuoliseen häirintään syllistyneet olivat pääasiassa miehiä.

Vastaajista 40 prosenttia kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi.** Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Jalkapallossa häirintäkokemukset olivat yleisiä varsinkin nuorilla naisilla, mutta myös miehistä useampi kuin joka neljäs oli kokenut seksuaalista häirintää. **Tulokset selittyvät osittain vastaajien sukupuoli- ja ikäjakaumalla, joka painottui nuoriin naisvastaajiin. Nuoret naiset ovat alttiimpia häirinnän kohteeksi joutumiselle myös muualla yhteiskunnassa.**

Vastaajien ikäjakauma ei kuitenkaan selitä kokonaan seksuaalisen häirinnän yleisyyttä jalkapallossa. Tutkimuksessa tehtiin myös erillinen tilastollinen analyysi, jossa tarkasteltiin, onko häirintä ominaisempaa joillekin lajeille kuin toisille. Tässä analyysissä suljettiin pois ne tekijät, jotka vaikuttavat yleisesti häirinnän määrään (esim. nuorten naisten painottuminen vastaajissa) ja katsottiin, jääkö jäljelle lajin oma vaikutusta.

Analyysissä havaittiin, että neljällä lajilla oli seksuaalista häirintää lisäävää vaikutusta. Eli näissä lajeissa seksuaalinen häirintä on analyysin perusteella todellisuudessa yleisempää kuin muissa lajeissa. **Jalkapallo oli yksi näistä lajeista.** Sukupuolisen häirinnän osalta eroja lajien väliltä ei löydetty.

Syytä sille, miksi näissä neljässä lajissa seksuaalinen häirintä osoittautui yleisemmäksi kuin muissa, ei kyetty tämän tutkimuksen puitteissa selvittämään. **Mahdollisia syitä on monia.** Käsiteltävät ilmiöt ovat monimutkaisia ja -ulotteisia kokonaisuuksia, joihin ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia. Selittävien tekijöiden jäljille pääseminen edellyttäisi tarkempia ja syvällisempiä lajikohtaisia analyysejä sekä perehtymistä, mikä ei ollut mahdollista tälle tutkimukselle asetetuissa raameissa.

Toistaiseksi syiden pohdinta jää spekulatiiviselle tasolle. **Yksi vaihtoehto on, että erot seksuaalisen häirinnän yleisyydessä voitaisiin selittää jollain tekijällä, joka ei ollut mukana tämän tutkimuksen analyyseissä.** Yksittäisissä kansainvälisissä tutkimuksissa seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän yleisyydessä ei ole havaittu merkittäviä eroja eri lajien välillä. Sama havainto on tehty myös yksilö- ja joukkueurheilun osalta. Tutkimustieto aiheesta on kuitenkin vielä puutteellista.

Analyysissä havaitut erot saattavat selittyä myös esimerkiksi lajin kulttuuriin tai ilmapiiriin liittyvillä seikoilla. Jalkapallon osalta aineistossa oli merkittävä määrä yleisempää häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää. Naisista suuri osa oli kokenut myös jotain sukupuolisen häirinnän muodoista, kuten ominaisuuksien vähättyä sukupuolen perusteella.

Lajiin on saattanut pesiä puhetapoja tai -tyylejä, jotka altistavat etenkin naisia, mutta myös miehiä häirinnälle. Eniten häirintää oli koettu toisten urheilijoiden taholta, joten esimerkiksi harjoitustilanteissa/pukukopeissa esiintyvät epäasialliset ja/tai seksistiset kommentit/vitsit, ovat tulosten perusteella mahdollisia. Yleisön, fanien ja some-seuraajien osuus oli seksuaaliseen häirintään syllistyneiden joukossa merkittävä, joten myös häiritsevää katsomo-huutelua saattaa esiintyä lajin parissa.

Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäasiallinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotypiat.

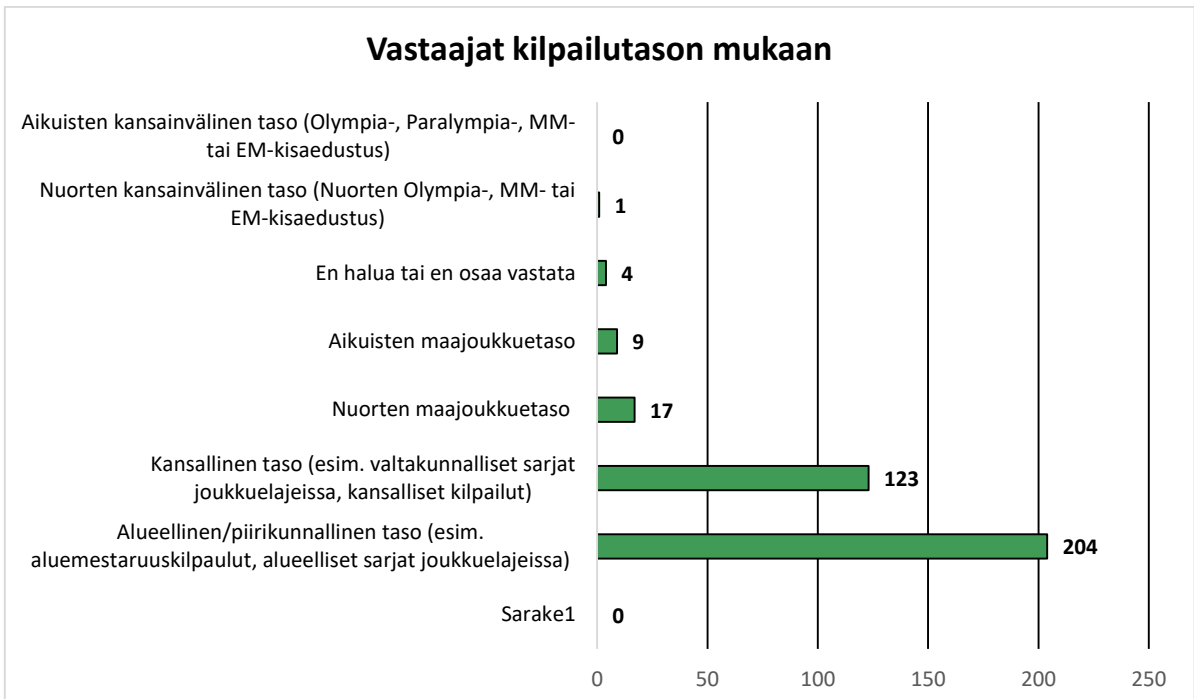
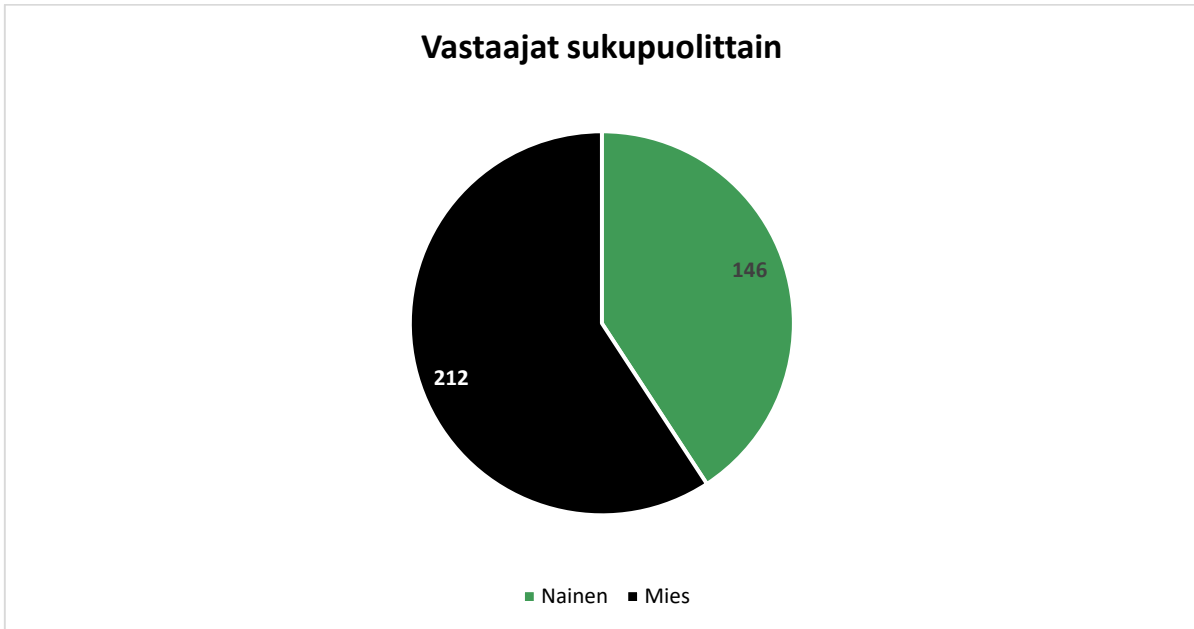
Tulosten yleistettävyys

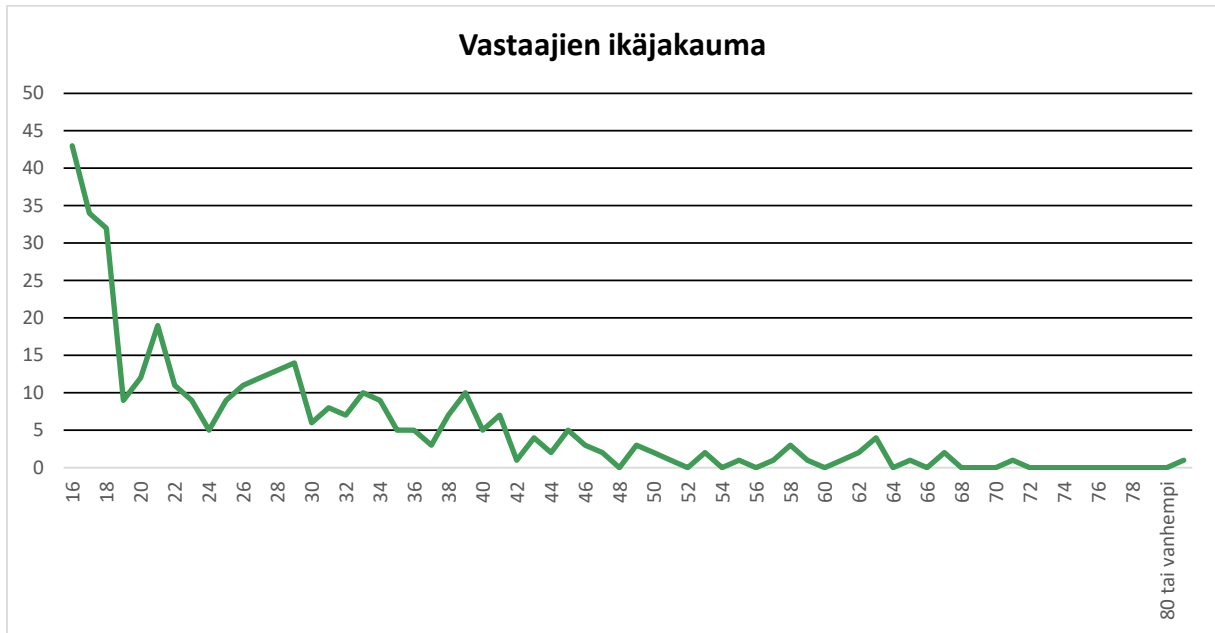
Tulosten yleistettävyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisjoukkoa. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisjoukkoa. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisjoukon sukupuolijakauma jakautui siten, että lajin urheilijoista 78 prosenttia oli miehiä ja naisia 22 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 60 prosenttia (miehet) ja 40 prosenttia (naiset). **Eli suhteellisesti naiset vastasivat kyselyyn huomattavasti miehiä ahkerammin.** Tutkimuksissa on havaittu, että naiset vastaavat kyselyihin myös yleisellä tasolla miehiä useammin. Vastaajien ikäjakauma edusti melko hyvin kokonaisjoukon ikäjakaumaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että erittäin matalan vastausprosentin sekä vastaajien sukupuolijakauman vahvan (nais)painottuneisuuden vuoksi **näiden tulosten perusteella ei voida tehdä suoria yleistyksiä koko lajia koskien. Tuloksiin on syytä suhtautua suuntaa antavina.** Toisaalta on huomioitava, että vastaajamäärä on lukumäärällisesti melko suuri (358 urheilijaa). Tulokset kertovat näiden urheilijoiden todellisista kokemuksista.

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

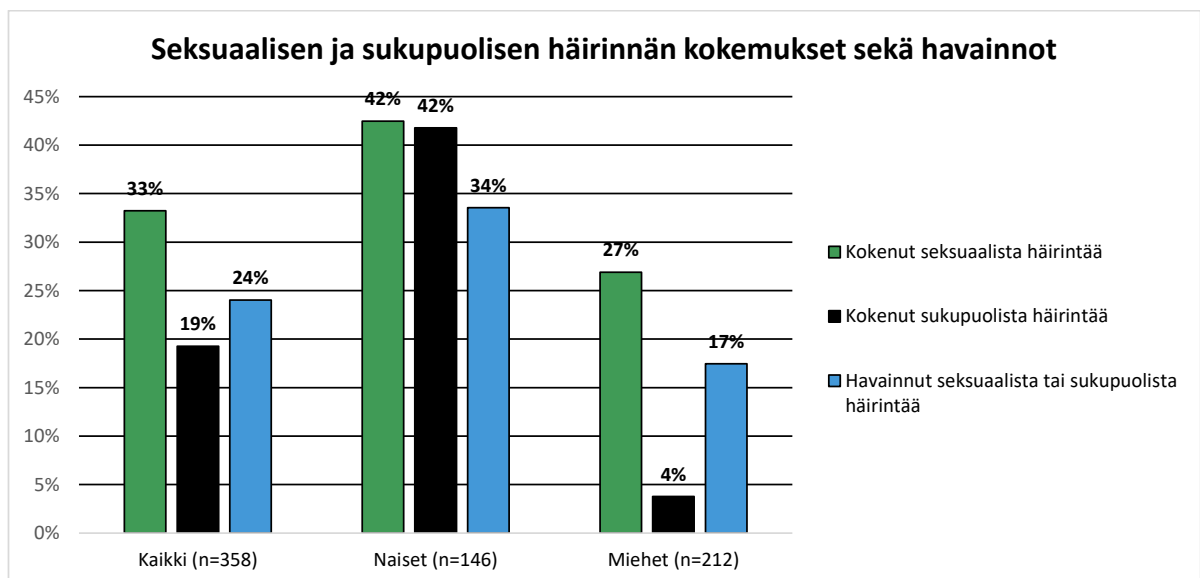
Taustatiedot

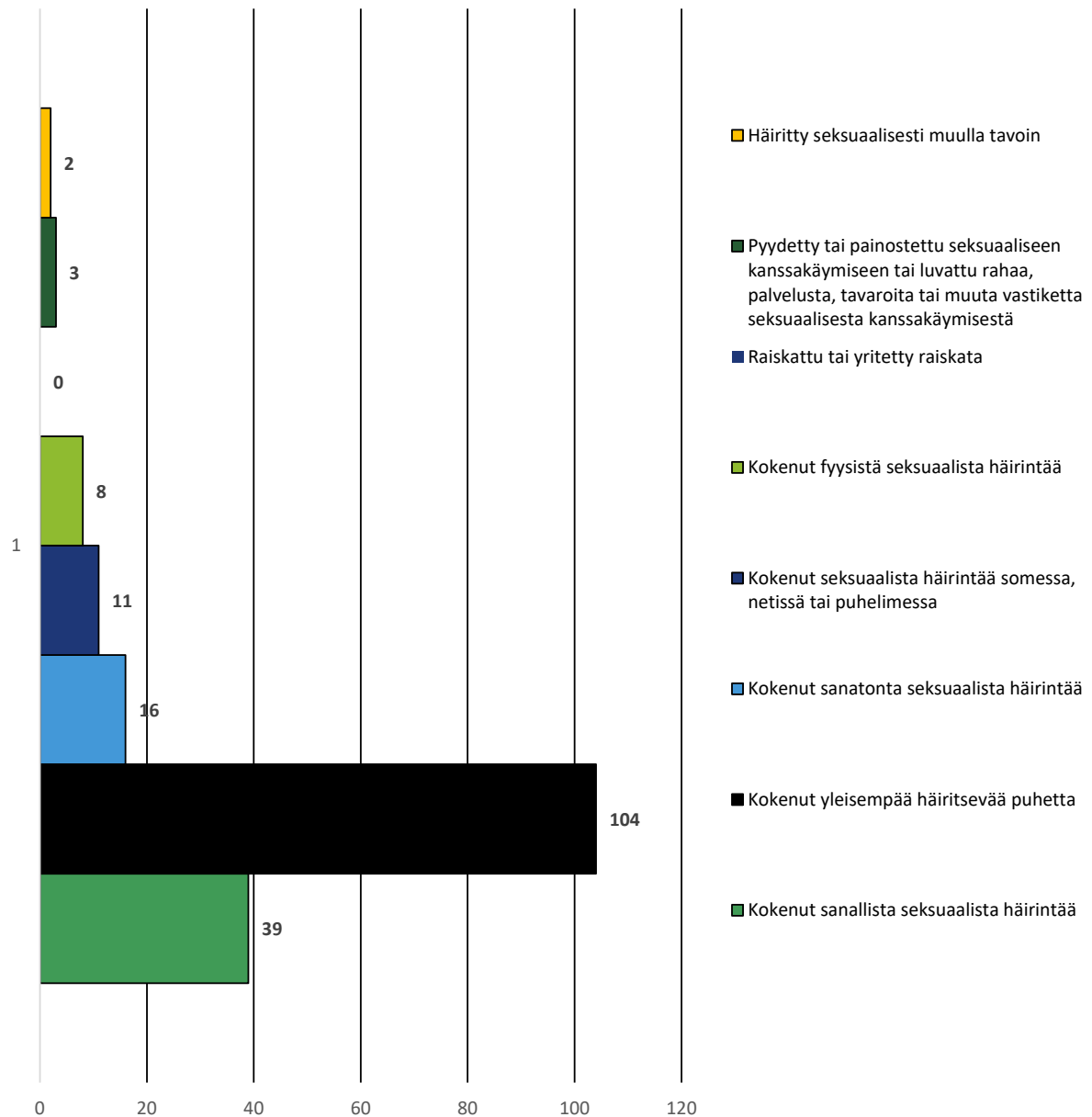

Tulokset

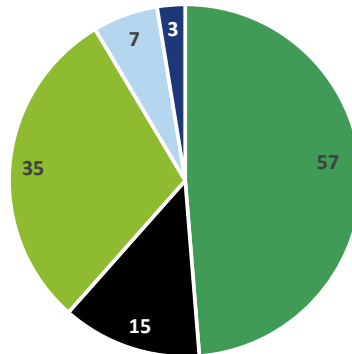
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
32979	358	1

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

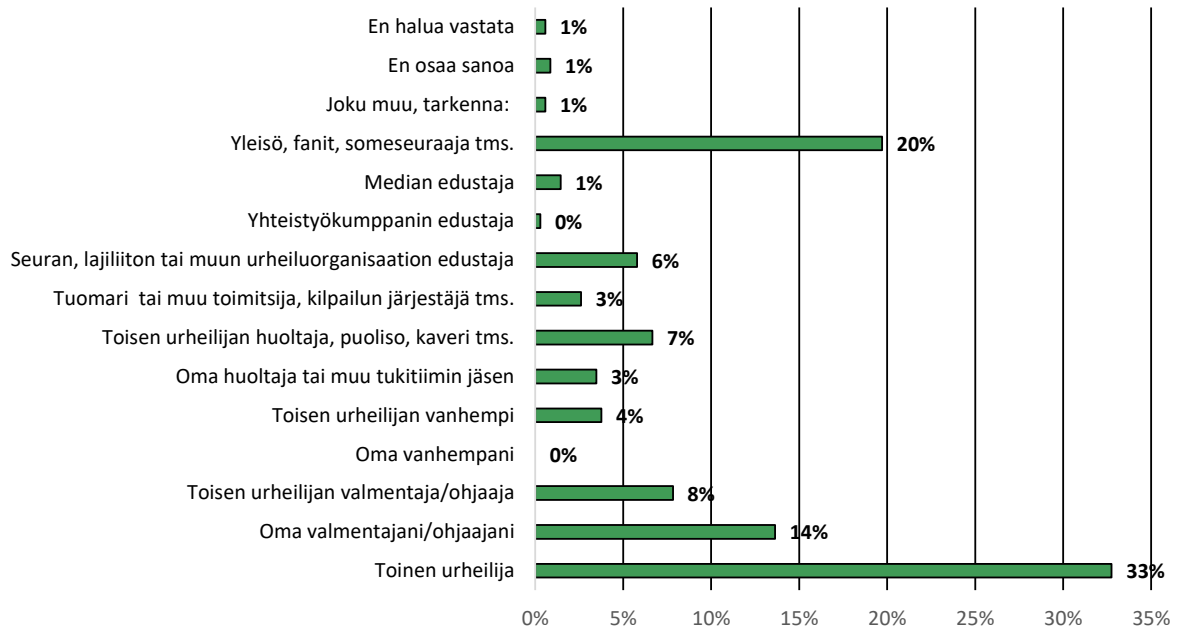

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

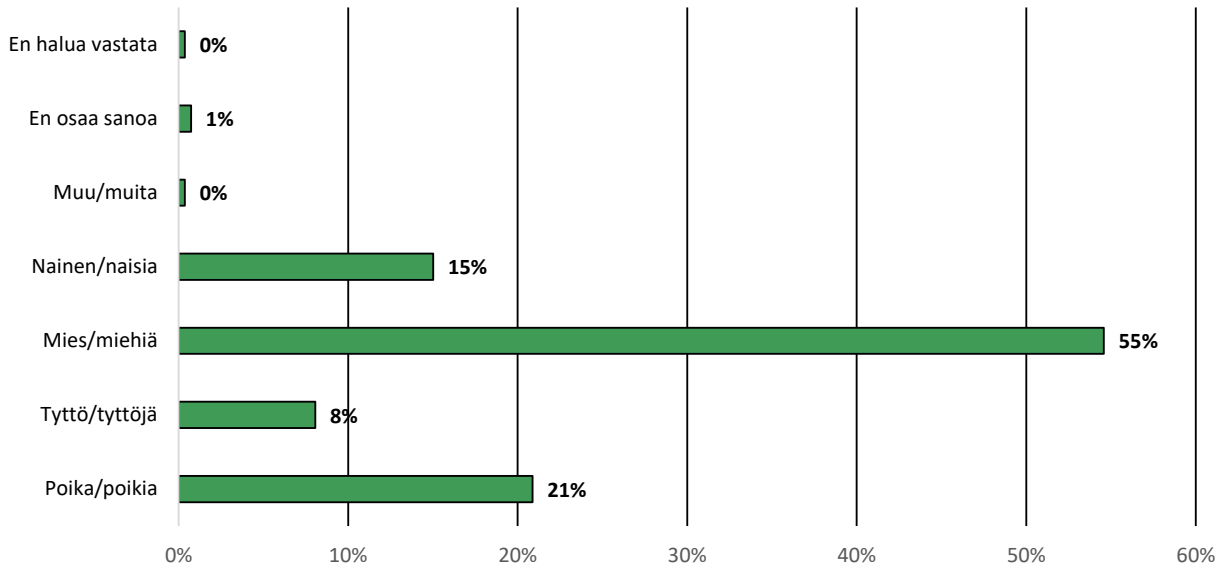

- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrytty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

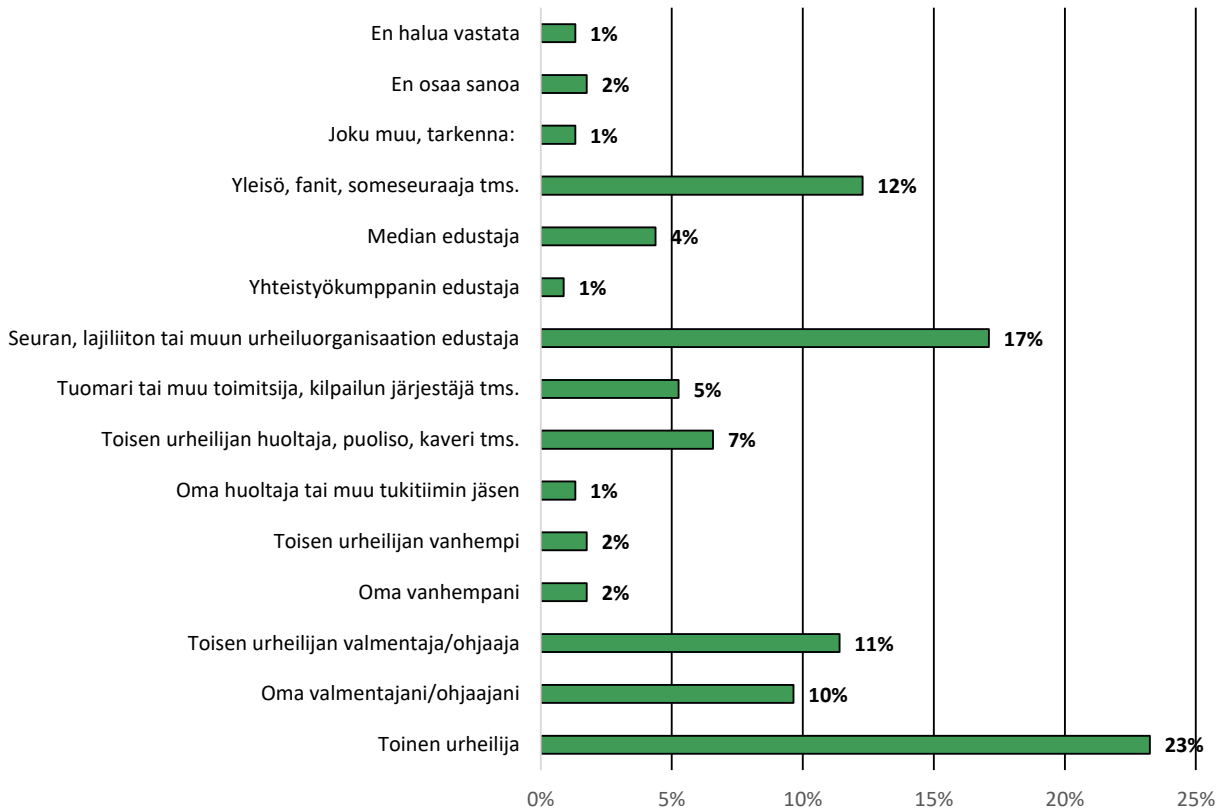
Seksuaaliseen häirintään syylistyneet (%)

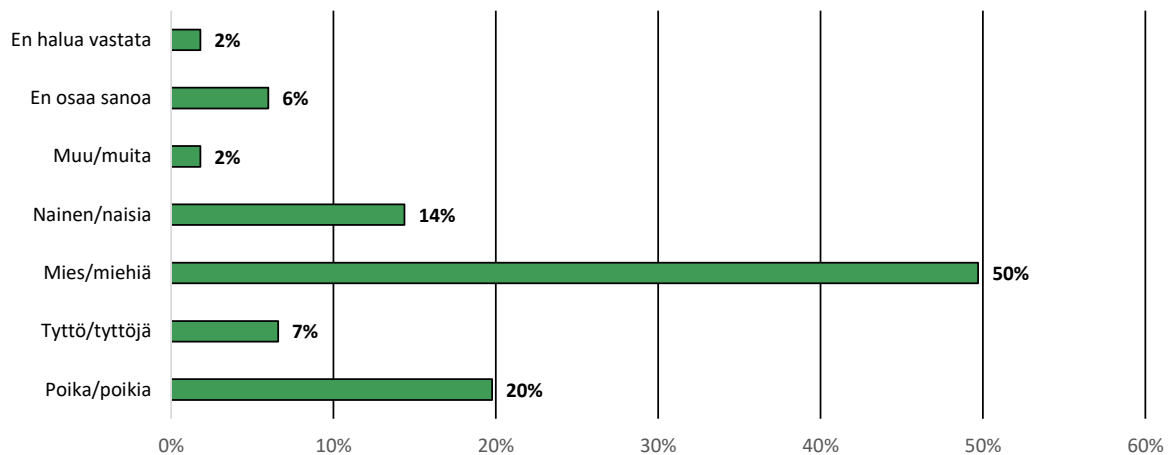
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

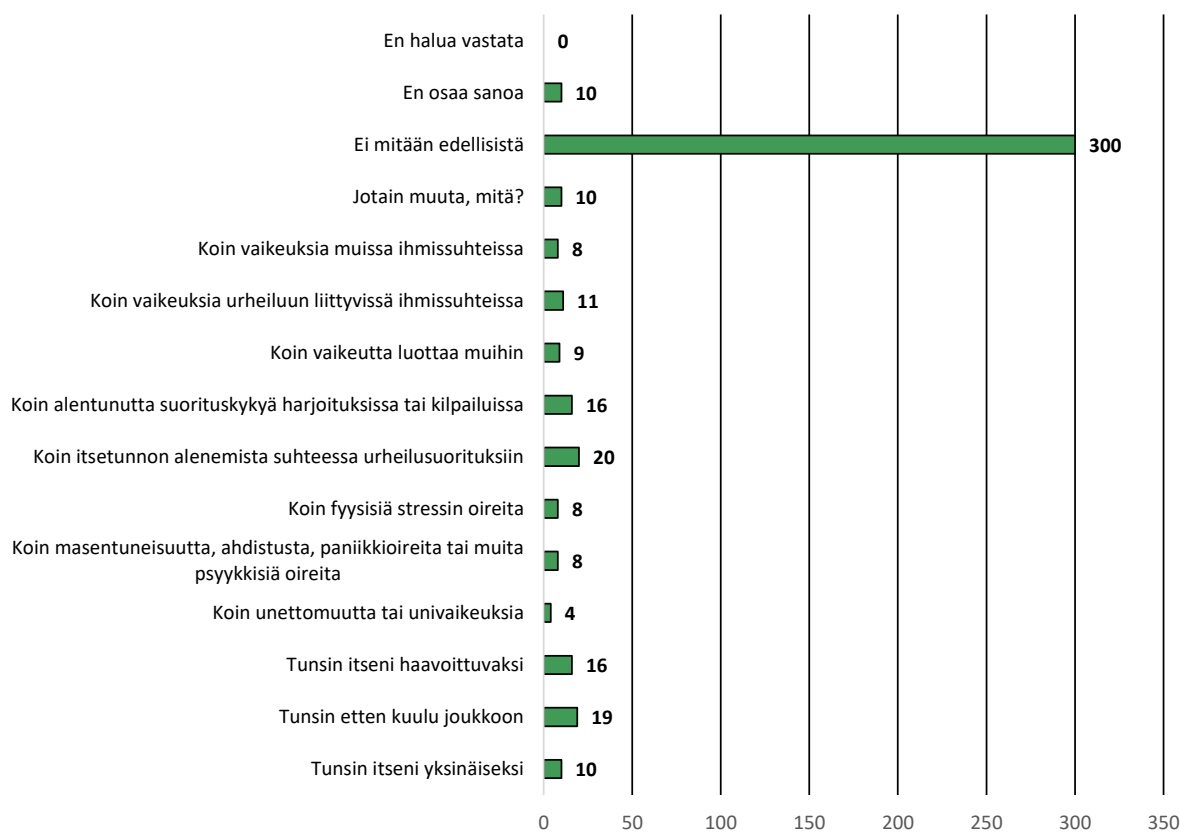
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneet (%)

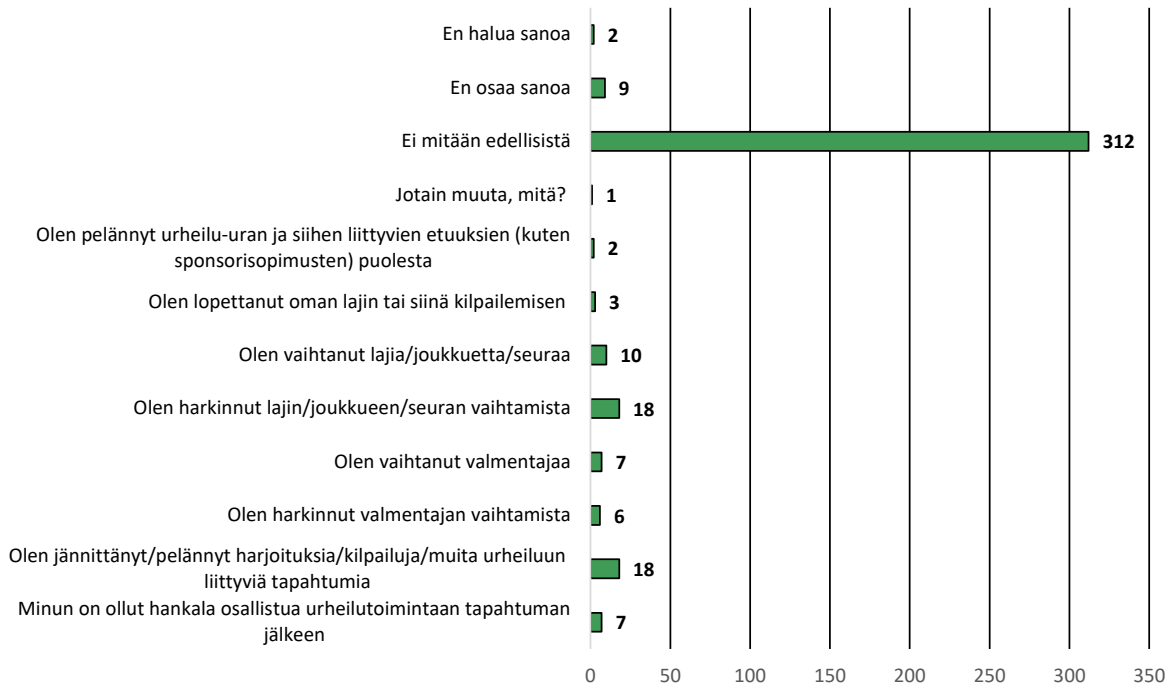
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

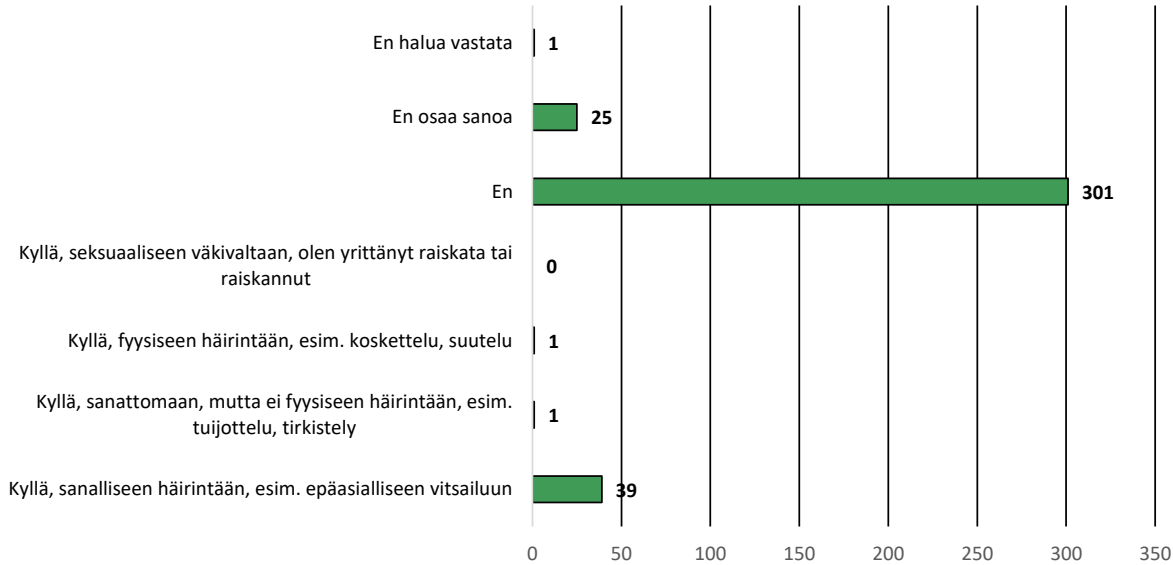
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

